

RSMH:s ungdomsförbund

Riksförbundet
Ungdom för
Social hälsa

YTTRANDE
2008-06-26

Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande över Delbetänkande av Apoteksmarknadsutredningen - Detaljhandel med vissa receptfria läkemedel (SOU 2008:33)

RUS är RSMH:s ungdomsförbund. Vi organiserar barn och ungdomar upp till 35 års ålder, som har erfarenhet av psykiska eller sociala problem. RUS grundpelare är kamratstöd och intressepolitik. Vi arbetar för att vårt dolda handikapp ska ha samma prioritering som de synliga handikappen.

Sammanfattning

RUS är – med tanke på befarade effekter när det gäller tillgänglighet i alla delar av landet och patientsäkerhet – något tveksam till den genomgripande omreglering av apoteksmarknaden som föreslås i utredningens huvudbetänkande (SOU 2008:4). När det gäller den i detta delbetänkande av utredningen föreslagna modellen för detaljhandel utanför apoteken med vissa receptfria läkemedel är det vår tro att en ökad tillgänglighet åstadkoms till priset av att kompetent farmaceutisk konsumentinformation faller ifrån.

Farmaceutisk information via bipacksedel, allmän vaksamhet och det allmänintresserade affärsbiträdet på plats känns lite tunt som stöd för patient/konsument. Vi frågar oss också – om man nu ska ta de gallringskriterier utredningen serverar Läkemedelsverket för att hålla potentiellt ”farliga” receptfria läkemedel borta från detaljhandeln (SOU 2008:33, s. 104) på allvar – hur omfattande utbudet av receptfria läkemedel kan tänkas bli utanför apoteken.

RUS har vidare en del synpunkter på enskilda delar av utredningsförslaget. Vi redovisar dessa nedan med numrering enligt betänkandets kapitelindelning.

Adress	Telefon	Telefax	E-post	Org.nr
Riksförbundet Ungdom för Social hälsa Instrumentvägen 10 126 53 Hägersten	08-772 33 60	08-772 33 61	rus@rsmh.se	802401-8080

RSMH:s ungdomsförbund

5. Anmälan eller tillstånd

Utredningen föreslår att det inte ska krävas tillstånd utan att anmälan om att man avser att sälja receptfria läkemedel ska räcka. RUS åsikt är däremot att kraven på en hög grad av patientsäkerhet, en säker användning av läkemedel och att en effektiv tillsyn ska kunna bedrivas ger skäl för att tillståndsplikt istället bör gälla.

Tillståndet bör finnas på försäljningsstället för att kunna uppvisas vid kontroll. Det måste också finnas ett fungerande system där de näringsidkare som uppenbart missköter hanteringen kan hindras från att sälja receptfria läkemedel och att detta görs tydligt för tredje man (läs: patienter/konsumenter).

6. Hinder för vissa aktörer att bedriva detaljhandel?

Att privata vårdgivare skulle tillåtas att sälja receptfria läkemedel till sina patienter, men inte vårdinrättningarna i det allmännas ägo känns lite märkligt. RUS instämmer här helt i den avvikande mening som presenteras i det särskilda yttrande som utredningens experter Ulla Lönnqvist Endre och Magnus Thyberg avgivit.

7. Receptfria läkemedel på andra platser än apotek

För att den kommunala kontrollen ska kunna vara effektiv – inte minst med tanke på patientsäkerheten – krävs att Läkemedelsverket konsekvent och tydligt redogör för exakt vilka receptfria läkemedel som uppfyller kraven för att få försäljas utanför apoteken.

Bland de gallringskriterier utredningen serverar Läkemedelsverket för att hålla potentiellt ”farliga” receptfria läkemedel borta från detaljhandeln (SOU 2008:33, s. 104) är det framförallt punkt 3 och 4 som kan behöva utvecklas en smula.

Utformningen av punkt 3 i de ovan nämnda kriterierna skulle exempelvis raskt gallra ut många av våra nu vanliga receptfria läkemedel, varav flera smärt- och febernedsättande läkemedel som innehåller acetylsalicylsyra eller ibuprofen ur sortimentet i detaljhandeln. När dessa receptfria läkemedel konsumeras under längre tid är allvarliga biverkningar vanliga (läs: mer än 1 på 100 patienter). Något tänk om hur man ska hantera frågan om receptfria läkemedel som i samband med alkoholintag kan vara farliga presenteras inte i denna del av utredningen, vilket hade känts naturligt.

Den inre logiken i punkt 4 är heller inte lättillgänglig. Någon marginell säkerhetseffekt – när det gäller risken för överdosering – har säkert storleken på förpackningar. Frågan är dock vad det stackars affärsbiträde som står med en kund som vill köpa ett större antal förpackningar ska säga eller göra mitt uppe i postsortering och otålig kassakö.

Adress	Telefon	Telefax	E-post	Org.nr
Riksförbundet Ungdom för Social hälsa Instrumentvägen 10 126 53 Hägersten	08-772 33 60	08-772 33 61	rus@rsmh.se	802401-8080

RSMH:s ungdomsförbund

9. Åldersgräns

Någon form av begränsning för försäljning av läkemedel till barn och unga är rimlig vid försäljning utanför apotek. Åldersgränsen på 18 år kan i våra ögon vara lite hög, men ligger då på samma nivå som för inköp av s.k. folköl och tobak vilket kan förenkla för näringsidkare.

Det är dock viktigt att det i lagen skrivs in att skyltningen av åldersgränsen måste finnas inte bara där läkemedlen är placerade utan även vid kassan. Annars finns risk för att skyltningen hamnar på platser där de blir svåra att se för konsumenten. Skyltarna i sig måste vara tydliga och enkla för att de ska kunna ha någon effekt. Här finns konkreta erfarenheter från detaljhandelns hantering av s.k. folköl och tobak att dra lärdom av.

11. Tillsyn och kontroll

Kontrollansvaret blir en ny uppgift för kommunerna. Uppgiften kan komma att kräva betydande merarbete och även leda till stora variationer mellan kommunerna emellan. RUS åsikt är att det vore mer samhällsekonomiskt och bättre för en likformig rättstillämpning om en central myndighet tog ett helhetsansvar för kontroll och tillsyn. RUS instämmer därför i Lönnqvist Endres och Thybergs uppfattning att Läkemedelsverket borde få i uppgift att kontrollera handelns alla led, i samarbete med Länsstyrelser och Socialstyrelsens regionala tillsynsenheter.

Skulle den kommunala kompetensen i framtiden dessutom komma att tillåta kommuner och landsting att – inom exempelvis ramen för den vårdverksamhet de bedriver – få sälja vissa receptfria läkemedel bör ansvaret för kontroll principiellt ligga på annan.

På uppdrag av RUS förbundsstyrelse

Åke Nilsson
Intressepolitisk sekreterare

Jonas Andersson
Verksamhetssamordnare

CC

RSMH
NSPH
HSO